

ДРУГО ОДЕЉЕЊЕ

ОДЛУКА

Представка број 30859/10
Александар СОКОЛОВ против Србије
и 6 других подносилаца
(видети списак у прилогу)

Европски суд за људска права (Друго одељење), на заседању већа
14. јануара 2014. године у саставу:

Guido Raimondi, *председник*,
Dragoljub Popović,
András Sajó,
Nebojša Vučinić,
Paulo Pinto de Albuquerque,
Helen Keller,
Egidijus Kūris, *судије*,

и Stanley Naismith, *секретар Одељења*,

У вези са представкама наведеним у Прилогу уз ову одлуку и
поднетим у дане како је назначено у њему,

У вези са запажањима која је поднела Тужена држава и запажањима
подносилаца представки поднетим у одговору,

После већања, доноси следећу одлуку:

ЧИЊЕНИЦЕ

1. Сви подносиоци представки су српски држављани, а њихови
лични подаци наведени су у Прилогу уз ову одлуку.

2. Све њих је пред Судом заступао исти адвокат, господин Д.
Видосављевић, адвокат из Лесковца, кога је касније заменила госпођа
Ј. Спасић, адвокат из Власотинца.

3. Владу Србије (у даљем тексту: „Влада“) заступао је њен
заступник господин С. Царић.

А. Околности предмета

4. Чињенице предмета, како су их странке изнеле, могу се сумирати
на следећи начин.

1. Увод

5. Сви подносиоци представки су у релевантном времену били
запослени у *Фабрици вентила за пнеуматику, д. о. о. Бор*, друштвеном
предузећу из Бора.

6. Пошто послодавац није испунио своје обавезе према запосленима, подносиоци представки су поднели бројне посебне парничне тужбе, тражећи исплату неисплаћених зарада и разних доприноса за социјално осигурање.

7. Подносиоци представки су добили правоснажне судске одлуке, наведене у Прилогу, којима се предузеће (у даљем тексту: „дужник“) обавезује да исплати одређене износе на име неисплаћених зарада и трошкова поступка.

2. Стечајни поступак

8. Трговински суд у Зајечару је 14. октобра 2005. године покренуо стечајни поступак над дужником (Ст. 28/05).

9. Подносиоци представки су благовремено пријавили своја потраживања на основу горе наведених судских одлука (видети став 7. у горњем тексту).

10. Трговински суд је 31. маја 2006. године признао потраживања подносилаца представки.

11. Трговински суд је 19. марта и 27. новембра 2007. године донео одлуку о главној деоби стечајне масе предузећа, сврставши подносиоце представки у други и четврти исплатни ред. Сагласно овој одлуци, потраживања подносилаца представки другог исплатног реда су у целости намирена, а у четвртом исплатном реду намирена су у износу од 1,33%.

12. Трговински суд је 3. јуна 2008. године закључио стечајни поступак и наложио ликвидацију дужника пошто је он банкротирао. Ова одлука је 20. јуна 2008. године објављена у „Службеном гласнику Републике Србије“ (број 61/08), што је забележено у релевантном регистру у коме се води евиденција о статусу свих предузећа, и постала је правноснажна 3. јула 2008. године.

13. Одлука Трговинског суда од 3. јуна 2008. године достављена је адвокату подносиоца представки по његовом захтеву од 15. априла 2010. године.

14. Дана 29. априла 2010. године подносиоци представки поднели су уставне жалбе Уставном суду.

15. Уставни суд је 2. октобра 2012. године одбацио уставне жалбе подносилаца представки.

16. Правноснажне судске пресуде донете у корист подносилаца представки су до данашњег дана само делимично извршене.

3. Правни статус дужника

17. Дужник је, пре и током стечајног поступка, био регистрован као предузеће са већинским друштвеним капиталом у релевантном јавном регистру.

18. Дана 14. јула 2008. године дужник је **ликвидиран** без правног следбеника и избрисан из релевантног јавног регистра.

Б. Релевантно домаће право

19. Домаће право у вези са статусом друштвених/државних предузећа (у даљем тексту: „ДП“), извршним и стечајним поступцима, као и судска пракса Уставног суда у вези са ДП, изнети су у предметима *Р. Качанор и други против Србије*, бр. 2269/06 итд., 15. јануар 2008. године, ст. 57-82; *Влаховић против Србије*, број 42619/04, ст. 37-47, 16. децембар 2008. године; *Црнишанин и други против Србије*, бр. 35835/05 итд., ст. 100-104, 13. јануар 2009. године; *Предузеће ЕВТ против Србије*, број 3102/05, ст. 26-7, 21. јун 2007. године; *Марчић и други против Србије*, број 17556/05, став 29., 30. октобар 2007. године; *Адамовић против Србије*, број 41703/06, ст. 17-21, 2. октобар 2012. године; *Маринковић против Србије* (одлука), број 5353/11, 29. јануар 2013. године, ст. 26-9 и ст. 31-44 и *Јовичић и други против Србије* (одлука), број 37270/11, ст. 88-93, 15. октобар 2013. године.

20. Осим тога, у складу са чланом 125. став 2. Закона о стечајном поступку из 2004. године (објављен у „Службеном гласнику Републике Србије, бр. 84/04 и 85/05), стечајни суд треба да донесе формалну одлуку о закључењу стечајног поступка. Ова одлука се затим објављује у „Службеном гласнику“ и прослеђује надлежном државном органу за „регистарацију“. Предузеће дужник се ликвидира по закључењу стечајног поступка, брише из релевантних јавних регистара и више се не може сматрати одговорним за било каква преостала дуговања.

ПРИТУЖБЕ

21. Подносиоци представки жалили су се на повреду члана 6. став 1. Конвенције и члана 1. Протокола број 1 због тога што Тужена држава није у потпуности извршила правноснажне судске одлуке које су донете у њихову корист.

22. Подносиоци представки су се даље жалили на повреду члана 13. Конвенције због непостојања делотворног домаћег правног средства.

ПРАВО

23. Суд сматра да, у складу са Правилем 42 став 1. Пословника Суда, представке треба здружити, с обзиром на њихову заједничку чињеничну и правну позадину.

24. Као што је примећено у горњем тексту, подносиоци представки су се жалили на неизвршавање правоснажних судских одлука донетих у њихову корист.

25. Релевантне одредбе члана 6. став 1. и члана 13. Конвенције, као и члана 1. Протокола број 1 прописују следеће:

Члан 6. став 1.

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама ... има право на правичну ... расправу у разумном року пред ... судом ...“

Члан 1. Протокола број 1

„Свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.“

Члан 13.

„Свако коме су повређена права и слободе предвиђени у овој Конвенцији има право на делотворан правни лек пред националним властима, без обзира на то да ли су повреду извршила лица која су поступала у службеном својству.“

26. Влада је, између осталог, изнела да би притужбе подносилаца представки требало одбацити због непоштовања правила шест месеци. Према мишљењу Владе, у околностима предметног случаја, овај временски рок је почео да тече када је закључење стечајног поступка против предузећа дужника објављено у Службеном гласнику и/или постало правноснажно.

27. Подносиоци представки су навели да су они поднели своје представки у року од шест месеци од датума када им је одлука Трговинског суда од 3. јуна 2008. године достављена, односно 15. априла 2010. године (видети став 16. у горњем тексту).

28. Суд подсећа да временски рок од шест месеци предвиђен чланом 35. став 1 има одређене циљеве. Његова примарна сврха је да одржи правну сигурност тако што ће осигурати да се са предметима који покрећу питања према Конвенцији поступа у разумном року и да се спречи да органи и друга лица у питању буду у стању неизвесности у дужем временском периоду (видети *Sabri Güneş против Турске* [ВВ], број 27396/06, ст. 48-9, 29. јун 2012. године и *P.M. против Уједињеног Краљевства* (одлука), број 6638/03, 24. август 2004. године). Он одређује временске границе надзора од стране Суда и сигнализира и појединцима и држави период после ког тај надзор више није могућ (видети, међу другим ауторитетима, *Walker против Уједињеног Краљевства* (одлука), број 34979/97, ЕЦХР 2000-I). Постојање таквог временског рока је оправдано жељом Високих страна уговорница да

спрече стално довођење у питање пресуда из прошлости и представља легитимну бригу за ред, стабилност и мир (видети *De Becker против Белгије* (одлука), број 214/56, 9. јун 1958. године).

29. Суд подсећа да у предметима где наводна повреда представља ситуацију која траје, а против које није доступно домаће правно средство, период од шест месеци почиње да тече од краја те ситуације (видети, између осталог, *Iatridis против Грчке* [ВВ], број 31107/96, став 50., ЕЦХР 1999-II и *Јовичић и други против Србије* (одлука), цитиран у горњем тексту, став 105.). Такође, у предметима за извршење правноснажне судске одлуке, ситуација која траје, у принципу се завршава на дан извршења односне одлуке или када се сазна за постојање „објективне немогућности“ за извршење такве одлуке (видети, на пример, *Tripcovici против Румуније* (одлука), број 21489/03, 22. септембар 2009. године; *Kravchenko против Русије*, број 34615/02, став 34., 2. април 2009. године и *Babich и Azhogin против Русије* (одлука), број 9457/09, ст. 48-9, 15. октобар 2013. године).

30. Суд примећује да је, за разлику од предмета у вези са извршењем правноснажне судске одлуке донете против приватних лица, када дође до извршења правноснажних судских одлука донетих против ДП, или еквивалентних правних лица која такође не уживају „довољно институционалне и оперативне самосталности у односу на државу“, држава непосредно одговорна за њихове дугове и да држава не може да наводи недостатак сопствених средстава или немаштину дужника као изговор за неизвршење тих одлука (видети, између осталог, *Р. Качапор и други против Србије*, цитиран у горњем тексту, став 114.; *Јовичић и други против Србије* (одлука), број 37270/11, ст. 105-6, 15. октобар 2013. године; *Shlepkin против Русије*, број 3046/03, став 25., 1. фебруар 2007. године; *Cone против Румуније*, цитиран у горњем тексту, став 27., 24. јун 2008. године и *Tarverdiyev против Азербејџана*, број 33343/03, ст. 50-2, 26. јул 2007. године; упоредити и направити разлику са предметима у којима су дужници били приватна лица, *Омеровић против Хрватске*, број 36071/03, став 35., 1. јун 2006. године; *Necherorenko и други против Украјине* [Комитет], бр. 72631/10 итд., ст. 13-4, 24. октобар 2013. године и *Shtabovenko и други против Украјине* [Комитет], број 22722/07, 25 April 2013. године, ст. 15-6). У аргументима Владе не постоји ништа што би указало да је ДП у питању (видети став 17. у горњем тексту), упркос чињеници што је оно формално било посебно правно лице, уживало довољно институционалне и оперативне независности од државе да је ослободи одговорности према Конвенцији (видети *Р. Качапор и други против Србије*, цитиран у горњем тексту, став 98. и *Адамовић против Србије*, цитиран у горњем тексту, став 31.). С обзиром да предметне пресуде у корист подносилаца представки нису

до данас извршене у целини, ситуација на коју се жале, према томе, и даље траје.

31. И поред тога, Суд подсећа да ситуација која траје не може одложити примену правила шест месеци на неодређено време. Суд је, на пример, наметнуо обавезу поступања са дужном пажњом и иницирања поступка, подносиоцима који желе да се жале због трајног пропуста државе у контексту трајних нестанака или повреда права на имовину или дом (видети, на пример, *Varnava и други против Турске* [ВВ], бр. 16064/90 итд., ст. 159-172, ЕЦХР 2009 и *Sargsyan против Азербејџана* [ВВ (одлука), број 40167/06, ст. 124-148, 14. децембар 2011. године). Иако постоје, мора се признати, очигледне разлике у вези са различитим повредама које трају, Суд сматра да подносиоци представки морају, у сваком случају, поднети своје представке „без неоправданог кашњења“, пошто је очигледно да нема реалног изгледа за повољан исход или напредак њихових притужби на домаћем нивоу (видети, на пример, *Sargsyan против Азербејџана* [ВВ] (одлука), цитиран у горњем тексту, став 140.).

32. С обзиром на општа разматрања правне сигурности, Суд сматра да би, у контексту неизвршења материјалних дугова ДП, обавезу подносилаца представки да своје притужбе поднесу Суду разумном брзином, требало директно повезати са напредовањем извршења односних пресуда на домаћем нивоу.

33. Ако се вратимо на предметни случај, Суд примећује да је извршење правноснажних пресуда у корист подносилаца представки било у одговорности државних власти, укључујући, ако је неопходно, и предузимање мера као што је стечајни поступак (видети *Khachatryan против Арменија*, број 31761/04, став 60., 1. децембар 2009. године). Сходно томе, подносиоци представки су могли имати реалну наду да ће њихове притужбе имати повољан исход или напредак на домаћем нивоу, све док је трајао стечајни поступак (видети, између осталог, *Р. Качапор и други против Србије*, цитиран у горњем тексту, став 115. и *Јовичић и други против Србије* (одлука), цитиран у горњем тексту, став 106.). Према домаћем праву, међутим, после закључења стечајног поступка, предузеће дужник више није сматрано одговорним за било какве дугове, нити је држава била одговорна за такве дугове, чак и када је дужник био ДП (видети став 20. у горњем тексту; видети такође, уз одговарајуће измене, *Адамовић против Србије*, цитиран у горњем тексту, став 21.). Према томе, пошто су подносиоци представки сазнали, или је требало да сазнају да је стечајни поступак закључен, а/или предузеће дужник ликвидирано без правних следбеника и без преостале стечајне масе, њима је требало да постане јасно да на домаћем нивоу нема доступног правног пута помоћу ког би могли остварити извршење односних пресуда у њихову корист против дужника у питању или саме државе.

34. У вези са сазнањем подносилаца представки или када је требало да сазнају, да извршење пресуда у њихову корист више није било могуће, Суд сматра да је требало да подносиоци представки буду марљиви и поднесу своје представки у року од шест месеци од објављивања одлуке Трговинског суда о закључењу стечајног поступка у „Службеном гласнику“ Тужене државе или, најкасније када је та одлука постала правноснажна, тј. 3. јула 2008. године (видети, уз одговарајуће измене, *Винчић и други против Србије*, бр. 44698/06 итд., став 51., 1. децембар 2009. године). Подносиоци представки су у конкретним предметима тврдили да им одлука Трговинског суда није уручена пре 15. априла 2010. године и да због тога нису могли да поднесу своје представки раније. Суд, међутим, примећује да таква обавеза Трговинског суда није била предвиђена домаћим правом и да је примерак одлуке Трговинског суда достављан подносиоцима представки само на њихов захтев. Суд сматра да је стога обавеза била на подносиоцима представки, који су били запослени код дужника и притужбе имали против њега, да покажу заинтересованост за статус дужника.

35. Суд се, према томе, слаже са ставом Владе да су представке поднете ван рока од шест месеци предвиђеног чланом 35. став 1. Конвенције. Ради појашњења, Суд би даље подсетио да пропуст подносилаца представки да испоштују ту дужност не води до укидања опште обавезе државе за дугове ДП. Подносиоци представки су, међутим, изгубили право да се основаност њихових представки разматра пред Судом из разлога правне сигурности (видети, *mutatis mutandis*, *Sargsyan против Азербејџана* [ВВ] (одлука), цитиран у горњем тексту, став 134.).

36. Произилази да су представке поднете ван рока и да се морају одбацити у складу са чланом 35. ст. 1. и 4. Конвенције, па нема потребе да Суд разматра преостали део Владиних примедби на основаност.

Из тих разлога, Суд једногласно

Одлучује да представке споји;

Проглашава представке недопуштеним.

Stanley Naismith
Секретар

Guido Raimondi
Председник

ПРИЛОГ

Бр.	Број представки	Поднета	Име подносиоца представки, датум рођења и место пребивалишта	Правоснажна домаћа одлука(орган који ју је донео/број предмета, датум доношења)	Налог за извршење (и орган, број предмета налога)
1.	30859/10	20/05/2010	Александар СОКОЛОВ 04/02/1959 Бор	Општински суд у Бору Пп. 883/05 од 5. септембра 2005. године	Трговински суд у Зајечару Ст. 28/05 Потраживање пријављено у поступку 12/12/2005
2.	54078/10	20/05/2010	Игор Ђорђевић 31/08/1981 Бор	Општински суд у Бору Пп. 857/05 од 5. септембра 2005. године	Трговински суд у Зајечару Ст. 28/05 Потраживање пријављено у поступку 16/12/2005
3.	54105/10	20/05/2010	Милован РАКИЋ 26/06/1950 Бор	Општински суд у Бору Пп. 1392/02 од 9. априла 2003. године	Трговински суд у Зајечару Ст. 28/05 Потраживање пријављено у поступку 15/12/2005
4.	54106/10	20/05/2010	Јордан ЧОРБОЛОКОВИЋ 23/11/1959 Бор	Општински суд у Бору Пп. 860/05 од 22. јула 2005. године П. 1399/02 од 9. априла 2003. године	Трговински суд у Зајечару Ст. 28/05 Потраживање пријављено у поступку 19/12/2005
5.	54110/10	20/05/2010	Миодраг БАРЗИЛОВИЋ 12/04/1958 Злот	Општински суд у Бору Пп. 377/03 од 3. јуна 2003. године Пп. 870/05 од 5. септембра 2005. године	Трговински суд у Зајечару Ст. 28/05 Потраживање пријављено у поступку 20/12/2005
6.	54116/10	20/05/2010	Живојинка ЖИВКОВИЋ 12/04/1953 Бор	Општински суд у Бору Пп. 1060/02 од 23. априла 2003. године	Трговински суд у Зајечару Ст. 28/05 Потраживање пријављено у поступку 16/12/2005
7.	54118/10	20/05/2010	Даница ПЕТРОВИЋ 18/12/1960 Бор	Општински суд у Бору Пп. 881/05 од 5. септембра 2005. године Пп. 1381/02 од 14. априла 2003. године	Трговински суд у Зајечару Ст. 28/05 Потраживање пријављено у поступку 14/12/2005